

VEČJE NARAVNE IN DRUGE NESREČE V LETU 1990

Milan Orožen Adamič*

SLOVENIJA

Datum	Vrsta nesreče	Občina, kraj . . .
1. 11.	poplave	Glej članke v tej številki Ujme!
24. 12.	poplave	Glej članek v tej številki Ujme!

O potresih v Sloveniji glej prispevke v tej številki Ujme.

JUGOSLAVIJA

Datum	Vrsta nesreče	Republika oz. pokrajina, občina, kraj . . .
31. 1.	potres	Makedonija, Valandovo-Strumica VI MSK (10 ^h 16 ^m , M 4,5)
1. 2.	potres	Jadransko morje (06 ^h 24 ^m , M 4,5)
18. 2.	potres	Jadransko morje (20 ^h 10 ^m , M 4,4)
3. 4.	potres	Imotsko polje VI—VII MSK (22 ^h 10 ^m , M 4,9)
24. 4.	potres	Rumija pl., Bar V, Ulcinj IV—V (16 ^h 20 ^m , M 4,1)
24. 4.	potres	Rumija pl., Bar VI, Ulcinj V—VI, Titograd, Budva V (19 ^h 30 ^m , M 4,6)
3. 5.	potres	Srbija, Sjenica VI, Trstenik V (01 ^h 03 ^m , M 4,0)
3. 6.	Potres	BIH, Teslić VII (11 ^h 39 ^m , M 4,5)
31. 7.	potres	Hrvatska, Metković VI—VII škoda, Kotor, Hercegnovi V MSK (15 ^h 50 ^m , M 4,7)
31. 7.	potres	Hrvatska, Metković VI—VII škoda, čutili v južni Dalmaciji, BIH in Črni Gori (23 ^h 15 ^m , M 4,6)
12. 8.	potres	BIH, Hutovo VI (23 ^h 00 ^m , M 4,3)
27. 8.	potres	Hrvatska, BIH, čutili Imotski, Split, Mostar (13 ^h 48 ^m , M 4,1)
3. 9.	potres	Hrvatska, Kraljev vrh VII, škoda, Zagreb VI, Lendava V, Krško, Ljubljana IV (10 ^h 48 ^m , M 4,7)
12. 11.	potres	Črna Gora, Žabljak, Plužine V (16 ^h 17 ^m , M 4,0)
27. 11.	potres	Hrvatska, Livno-Split VII—VIII 10 oseb ranjenih, večja škoda, zemeljski plaz pri Kninu (04 ^h 37 ^m , M 5,6)
27. 11.	potres	ponovitev Dinara — območje Sinja VII (04 ^h 51 ^m , M 5,4)
27. 11.	potres	ponovitev Dinara — območje Sinja (07 ^h 49 ^m , M 4,3)
30. 11.	potres	ponovitev Dinara — območje Sinja (10 ^h 14 ^m , M 4,3)
1. 12.	potres	Hrvatska, Imotsko polje (05 ^h 42 ^m , M 3,9)
3. 12.	potres	ponovitev Dinara — območje Sinja dodatna škoda (15 ^h 51 ^m , M 4,0)

3. 12.	potres	ponovitev Dinara — območje Sinja (17 ^h 41 ^m , M 3,9)
21. 12.	potres	Makedonija, evelija, Strumica VII, nekaj ljudi ranjenih in nekaj stavb porušeni, Kavadarci VI (06 ^h 57 ^m , M 5,6 epicenter potresa v severni Grčiji)

Pojasnilo: Prvi podatek pri potresih je čas pojava, sledi M (magnituda po Richtertu), MSK — 63 stopnja je označena z rimsko številko. Za čas je podan v svetovnem času (UTC). Za Jugoslavijo so navedeni le potresi, katerih MSK stopnja je bila večja od IV oziroma V.

SVET

Datum	Vrsta nesreče	Kraj . . .
8. 2.	potres	Filipini, Mindanao 07 ^h 15 ^{min} , 6,2 stopnje
19. 2.	potres	Otočje Vanuatu 06 ^h 48 ^{min} , 6,4 stopnje
28. 2.	potres	ZDA, južna Kalifornija, 32 lažje ranjenih in najmanj 12,7 mil. \$ škode 23 ^h 43 ^{min} , 5,5 stopnje
3. 3.	potres	Južni Fidži 12 ^h 16 ^{min} , 6,3 stopnje
4. 3.	potres	Pakistan, najmanj 11 mrtvih, okrog 40 ranjenih 19 ^h 46 ^{min} , 5,8 stopnje
25. 3.	potres	Kostarika, 2 ranjena 13 ^h 22 ^{min} , 6,2 stopnje
5. 4.	potres	Območje Marijanskih otokov, 21 ^h 12 ^{min} , 6,5 stopnje
17. 4.	potres	Kitajska, južni, Xinjiang, 2 ranjena 01 ^h 59 ^{min} , 6,0 stopnje
18. 4.	potres	polotok Minahassa, 3 mrtvi, 25 ranjenih 13 ^h 39 ^{min} , 6,2 stopnje
26. 4.	potres	Kitajska, 126 mrtvih, velika škoda 09 ^h 37 ^{min} , 6,5 stopnje
5. 5.	potres	Italija, 2 mrtva, 16 ranjenih 07 ^h 21 ^{min} , 5,3 stopnje
8. 5.	potres	Panama 01 ^h 40 ^{min} , 6,2 stopnje
12. 5.	potres	ZSSR, Sahalin 04 ^h 50 ^{min} , 6,5 stopnje
13. 5.	potres	Nova Zelandija, Severni otok 04 ^h 23 ^{min} , 6,3 stopnje
20. 5.	potres	Sudan 02 ^h 22 ^{min} , 6,7 stopnje
24. 5.	potres	Sudan 00 ^h 08 ^{min} , 6,5 stopnje
30. 5.	potres	Peru, 135 mrtvih, več kot 800 ranjenih 02 ^h 34 ^{min} , 6,5 stopnje
30. 5.	potres	Romunija, 9 mrtvih, več kot 700 ranjenih 10 ^h 48 ^{min} , 6,7 stopnje
14. 6.	potres	Filipini, najmanj 4 mrtvi, 15 ranjenih 07 ^h 40 ^{min} , 6,0 stopnje
14. 6.	potres	Kitajska, Xinjiang, 1 mrtev, 3000 poškodovanih hiš, 20 000 brezdomcev 12 ^h 47 ^{min} , 6,1 stopnje
20. 6.	potres	Iran, 40 000 do 50 000 mrtvih, več kot 60 000 ranjenih, 40 000 brezdomcev 00 ^h 09 ^{min} , 6,4 stopnje

* Mag. Geografski inštitut Antona Melika, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Novi trg 5, Ljubljana.

21. 6.	potres	Iran, dodatno najmanj 20 mrtvih 09 ^h 02 ^{min} , 5,8 stopnje
6. 7.	potres	Indonezija, Java, najmanj 103 ranjeni, 10 300 poškodovanih stavb 00 ^h 16 ^{min} , 5,8 stopnje
13. 7.	potres	ZSSR, Hindukuš, najmanj 43 mrtvih alpinistov v snežnem plazju, ki ga je sprožil potres 14 ^h 20 ^{min} , 5,6 stopnje
16. 7.	potres	Filipini, Luzon, 1621 mrtvih, več kot 3000 ranjenih 07 ^h 26 ^{min} , 6,5 stopnje
27. 7.	potres	Vanuatu, 2 ranjena mnogo poškodovanih stavb 12 ^h 37 ^{min} , 6,4 stopnje
3. 8.	potres	Kitajska, ZSSR, 8 ranjenih, 500 uničenih stavb 09 ^h 15 ^{min} , 6,1 stopnje
23. 9.	potres tsunami	Japonska južna obala otoka Hošu 21 ^h 13 ^{min} , 6,1 stopnje
26. 9.	potres	Južna Afrika, 2 mrtva, 5 ranjenih 23 ^h 08 ^{min} , 5,6 stopnje
17. 10.	potres	Peru 14 ^h 30 ^{min} , 6,7 stopnje
25. 10.	potres	ZSSR, Hindukuš, 11 mrtvih, več kot 180 ranjenih 04 ^h 53 ^{min} , 6,1 stopnje
6. 11.	potres	Južni Iran, 22 mrtvih, 100 ranjenih, 21 000 brezdomcev 18 ^h 45 ^{min} , 6,2 stopnje
15. 11.	potres	Sumatra, več ranjenih 02 ^h 34 ^{min} , 6,1 stopnje
13. 12.	potres	Italija, Sicilija, 19 mrtvih, 200 ranjenih, 2500 brezdomcev 00 ^h 24 ^{min} , 5,4 stopnje
16. 12.	potres	Iran, 16 ranjenih 22 ^h 18 ^{min} , 5,3 stopnje

Pojasnilo: izbrani so potresi z magnitudo nad 6 ali tudi manj, če je umrlo več kot 10 ljudi.

Izpusti nevarnih snovi v okolje

Večji primeri v letu 1990:

Datum	Vrsta snovi	Občina, kraj (voda) . . .	količina v t
4. 1.	amoniak	Nova Gorica	0,1
21. 1.	solna kislina	Maribor	0,7
26. 1.	lasteks	Ilirska Bistrica	0,3
29. 1.	lepilo Lendur	Slovenj Gradec	19
2. 2.	metan	Lendava	?
3. 2.	metanol	Sežana	?
20. 2.	hipoklorit PS 207	Nova Gorica	?
22. 2.	permanganat	Jesenice	?
10. 3.	odpadno olje	Koper	20
22. 3.	mazut	Kranj	30
6. 4.	črni smodnik	Kamnik	0,1
29. 4.	klor	Postojna	?
21. 5.	solna kislina	Ptuj	3
6. 6.	ftalanhidrid	Koper	?
18. 6.	gnojnica	Kranj	9
20. 6.	gnojnica	Ptuj	5
11. 7.	fosforna kislina	Ljubljana-Moste	?
16. 8.	odpadke	Slovenske Konjice	0,2
18. 8.	vinilacetat	Koper	?
31. 8.	amoniak	Šmarje pri Jelšah	?
18. 9.	žveplova kislina	Maribor	?

22. 10.	nafta	Koper	?
18. 12.	kurilno olje	Novo mesto	2

PREGLED ŠTEVILA NESREČ Z NEVARNIMI SNOVI PO LETIH IN KRAJIH

Kraj nesreče	1986	1987	1988	1989	1990	Obdobje 86—90
Cesta	16	6	3	7	6	38
Železnica	8	7	6	17	12	50
Morje	3	3	0	3	7	16
Podjetja	37	21	29	22	46	155
Zasebniki	6	9	8	6	20	49
Drugo	14	8	2	4	23	51
Skupaj	84	54	48	59	114	359

Večji požari v letu 1990

Datum	Vzrok požara	Oškodovanec, kraj	Škoda (v mil.)
22. 8.	odprt ogenj	Steklarna, Hrastnik	300,0
2. 16.	neznano	Color, Medvode	150,0
15. 11.	trenje	Papirnica, Radeče	128,0
21. 12.	neznano	Poslovni center, Radovljica	15,0
15. 11.	odprt ogenj	Stanovanjska skupnost, Koper	10,0
23. 4.	samovžig	Novoles Lipa, Kostanjevica	6,0
7. 12.	neznano	Bolnišnica, Izola	3,0
5. 9.	samovžig	Rudnik, Mežica	2,0
3. 5.	odprt ogenj	Interevropa, Koper	2,0
6. 6.	neznano	Iplas, Koper	1,9
3. 5.	kurišče	Pliberšek Janez, Sl. Bistrica	1,5
3. 11.	strela	Rudnik Mežica, Črna na Koroškem	1,5
9. 4.	ostali vzroki	Puškar Vahid, Podmežaklja	1,4
20. 3.	ostali vzroki	Več oškodovancev, Koritnice	1,2
23. 5.	kratek stik	Zavod za pogozdovanje Krasa	1,2
24. 11.	neznano	Uršič Janez, Gornji Vrtnik	1,1
7. 2.	kratek stik	Konus, Slovenske Konjice	1,0
4. 3.	neznano	Svoljšak Franc, Kranj	1,0
21. 3.	ostali vzroki	Tovarna Swaty, Maribor	1,0
26. 4.	kratek stik	Štamulak Dušan, Mežica	1,0
10. 5.	strela	Pišek Štefan, Spodnje Jablane	1,0
17. 7.	strela	Prigl Antonija, Stara cesta	1,0
21. 9.	neznano	Elektro Koper, Portorož	1,0
29. 9.	samovžig	Hergan Franc, Zgornje Jablane	1,0
25. 12.	poškodbe, okvare	Inles, Ribnica	1,0

Pojasnila in viri:

Podatke o potresih je zbrala Majda Hržič (Seizmološki zavod SRS, Observatorij Golovec). Podrobnejši podatki o potresih za vsako leto so objavljeni v reviji Naše nebo in Zemlja, ki jo izdaja Društvo matematikov in fizikov. Podatke o izlitju nevarnih snovi je prispeval Republiški sekretariat za nožanje zadeve in podatke o požarih Republiški inšpektorat za požarno varnost.

Drugi viri:

- Časopisi: Delo, Ljubljanski dnevnik, Večer,
- Arhiv Geografskega inštituta A. Melika ZRC SAZU.

Sodelavcem se zahvaljujemo za pomoč. K sodelovanju vabimo vse, ki bi lahko kakorkoli prispevali k popolnejšemu in boljšemu pregledu nesreč. Zaradi prostorskih omejitev navajamo le večje, hujše nesreče. Ob zbiranju in urejanju podatkov o nesrečah, se je pokazal problem kriterijev. Opravičujemo se za možne pomanjkljivosti ali celo netočnosti. Pripombe, dopolnila in nasvete bomo upoštevali v naslednji številki.